

Nader onderzoek vleermuizen en kleine marterachtigen

Breda - Tuincentrum van der Zwaard

projectnummer 433329
definitief revisie 00
19 september 2018

Nader onderzoek vleermuizen en kleine marterachtigen

Breda - Tuincentrum van der Zwaard

projectnummer 433329

definitief revisie 00
19 september 2018

Auteurs

J.M. Kooijman

Opdrachtgever

Krisma Vastgoed BV
Postbus 40
4880 AA Zundert

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave beschrijving revisie 00

15-10-2018

goedkeuring

M.L. Braad

vrijgave

M.L.M. Stabel

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Projectvoornemen	2
2	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	4
2.1	Algemeen	4
2.2	Soortbescherming	4
3	Methodiek	6
3.1	Kleine marterachtigen	6
3.2	Vleermuizen	6
3.2.1	Zomer- en kraamverblijfplaatsen	6
3.2.2	Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen	7
3.2.3	Winterverblijfplaatsen	7
3.2.4	Vliegroutes en foerageergebieden	7
3.3	Overzicht veldbezoeken	7
4	Resultaten	8
4.1	Algemeen	8
4.2	Kleine marterachtigen	8
4.3	Vleermuizen	8
4.3.1	Zomer- en kraamverblijfplaatsen	8
4.3.2	Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen	8
4.3.3	Winterverblijfplaatsen	8
4.3.4	Vliegroutes en foerageergebieden	9
5	Effectbeoordeling	10
5.1	Kleine marterachtigen	10
5.2	Vleermuizen	10
6	Conclusie	13
6.1	Conclusie	13
6.2	Advies en vervolgstappen	13
7	Bronnen	14

Bijlage I: Locaties waargenomen soorten

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Krisma Vastgoed BV is voornemens om het bestaande tuincentrum Van der Zwaard (gelegen tussen de straten Baronielaan / Cartier van Disselstraat / Burgemeester Pastoorsstraat) te herontwikkeling met woningbouw.

Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten en met beschermde gebieden. Er dient onderzocht te worden of de geplande ingrepen effect hebben op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. In dit kader is een Natuurtoets uitgevoerd voor de voorgenomen ontwikkeling (Antea Group, 2017).

Uit deze Natuurtoets is naar voren gekomen dat de leegstaande gebouwen en ruigtes binnen het projectgebied mogelijk (beschermde) functies voor vleermuizen en kleine marterachtigen bevatten. Om te bepalen of dit daadwerkelijk het geval is, is nader onderzoek uitgevoerd. In voorliggende rapportage zijn de resultaten van het nader onderzoek beschreven.

In figuur 1.1 is de globale ligging van het projectgebied weergegeven.

Figuur 1.1. Ligging van het projectgebied (in rode kader). Bron: Globespotter, 2018.

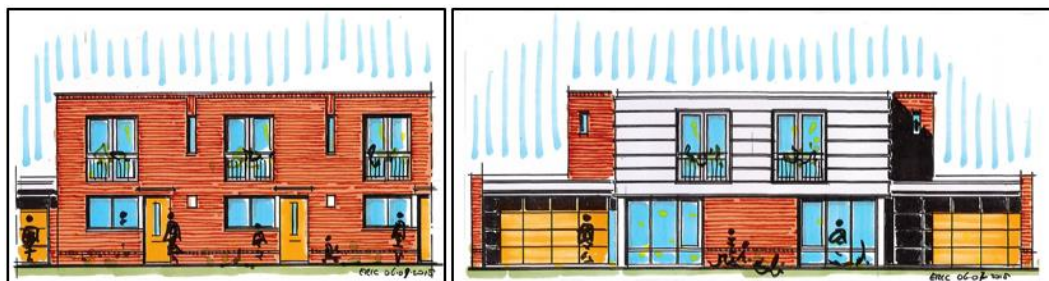
1.2 Projectvoornemen

Krisma Vastgoed BV is voornemens om het bestaande tuincentrum Van der Zwaard (gelegen tussen de straten Baronielaan / Cartier van Disselstraat / Burgemeester Pastoorsstraat) te herontwikkelen met woningbouw.

Het plan bestaat uit de realisatie van 16 grondgebonden woningen (max. twee bouwlagen) en het vervangen van de garageboxen. Binnen het projectgebied wordt de (veelal verwilderde) vegetatie verwijderd. Zie Figuur 1.2 voor een impressie en het ontwerp van het voornemen.

Figuur 1.2a. Schets planvoornemen. Bron: Architectenbureau van Overbeek, 2018.

Figuur 1.2b. Schets planvoornemen. Bron: Architectenbureau van Overbeek, 2018.

Planning

De werkzaamheden gaan plaatsvinden zodra het bestemmingsplan is vastgesteld. Naar vermoeden zullen de werkzaamheden eind 2019 of begin 2020 gaan plaatsvinden.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming ([paragraaf 2.2](#)) en de gebiedsbescherming ([paragraaf 2.3](#)) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. In de voorliggende Natuurtoets wordt enkel ingegaan op de soortbescherming.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Tijdens een bijeenkomst van het Netwerk Groene Bureau d.d. 16 december 2016 is aangegeven dat drie provincies (Utrecht, Overijssel en Gelderland) de geldende "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten" (LNV, 2009) aanhouden en blijven hanteren in de Wet natuurbescherming. De verwachting is dat ook overige provincies deze beschermingsstatus aanhouden. De lijst wordt begin 2017 door de provincies geëvalueerd en waar nodig aangepast. Bij voorliggende toetsing is uitgegaan dat de lijst gehanteerd blijft en dat de nesten een jaarrond beschermde status houden. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1t/m4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van

instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel C en D van voorliggend rapport. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. De provincie Noord-Holland kent, naar verwachting tot eind 2017, een meldingsplicht voor provinciaal vrijgestelde 'andere soorten'.

3 Methodiek

3.1 Marterachtigen

Onderzoek naar de kleine marterachtigen en steenmarter is uitgevoerd op basis van de Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming (Bouwens, 2017). Het onderzoek naar de mogelijk aanwezige bunzing, steenmarter en wezel heeft primair plaatsgevonden met behulp van een zogenaamde mostela en jigglers (figuur 3.1 & 3.2). De mostela is een standaard cameraval welke in een behuizing met twee openingen geschikt voor marterachtigen is geplaatst. In de behuizing is vervolgens geurstof en lokvoer aangebracht. Deze cameraval is zes weken actief geweest, waarbij deze tweewekelijks is uitgelezen. De jigglers zijn cameravals, welke gericht staat op een thee-ei, welke bevestigd is aan een stevig ijzerdraad. In het thee-ei is een lokstof van sardientjes geplaatst.

Figuur 3.1. Mostela.

Figuur 3.2. Jigglers met wildcamera.

Tijdens de overige inventarisaties is specifiek gelet op sporen, prooiresten en individuen van prooidiersoorten voor de marterachtigen. Het onderzoek naar marterachtigen heeft plaatsgevonden in de periode 22 juni – 3 augustus 2018.

3.2 Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen is te verdelen in het inventariseren van zomer- en kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen, winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Per mogelijk aanwezige functie is er onderzoek verricht conform het Vleermuisprotocol 2017.

De inventarisaties met betrekking tot vleermuizen zijn met behulp van een zogenaamde batdetector uitgevoerd. Er wordt standaard gewerkt met de Petersson D240X. Dit apparaat vangt

de ultrasone geluiden van vleermuizen op en maakt deze hoorbaar voor het menselijk gehoor. Daarnaast biedt het apparaat de mogelijkheid geluiden op te nemen voor analyse achteraf. Enkele soorten zijn namelijk zeer moeilijk te determineren in het veld en vereisen een controle met behulp van analyse-software (o.a. Bat Explorer).

In paragraaf 3.3 is een overzicht gegeven van de uitgevoerde inventarisaties en de weersomstandigheden.

De toegepaste methodiek wordt hier per functie nader toegelicht.

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

In de periode 15 mei - 15 juli 2018 is het projectgebied onderzocht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze inventarisatie bestaat uit drie rondes, waarvan er één in de vroege ochtend vanaf circa twee uur voor zonsopkomst is uitgevoerd. De andere rondes hebben avonds plaatsgevonden vanaf zonsondergang.

Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen

In de periode 1 augustus - 15 september 2017 zijn drie inventarisaties van twee uur uitgevoerd, teneinde paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen vast te stellen dan wel uit te sluiten. De inventarisaties zijn afgestemd op zwermgedrag van de te verwachten soorten.

Winterverblijfplaatsen

Ten behoeve van het onderzoek naar winterverblijfplaatsen van vleermuizen is er tijdens de inventarisaties in het paarseizoen aandacht besteed aan het middernachtzwermen van vleermuizen bij potentiële winterverblijven.

Vliegroutes en foerageergebieden

De inventarisaties naar vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn simultaan met de overige vleermuisinventarisaties uitgevoerd. Hierbij zijn de aanwezige vliegroutes en/of foerageergebieden op kaart ingetekend.

3.3 Overzicht veldbezoeken

In tabel 3.1 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van de inventarisaties. De inventarisaties zijn uitgevoerd door een erkend ecoloog.

Tabel 3.1. Overzicht inventarisaties.

Datum	Tijd	Soortgroep	Activiteit	Weersomstandigheden
4-06-2018	22:00 – 00:00	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijven	Vrijwel onbewolkt, windkracht 2, 14 °C
22-06-2018	03:44 – 05:44	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijven	Onbewolkt, windkracht 2, 12 °C
22-06-2018	05:45 – 7:30	Marterachtigen	Plaatsen camera's	Onbewolkt, windkracht 2, 13 °C
06-07-2018	7:00 – 08:30	Marterachtigen	Verzamelen gegevens, lokvoer vervangen, batterijen vervangen etc.	Vrijwel onbewolkt, windkracht 2, 17 °C
11-07-2018	21:42 – 00:00	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijven	Onbewolkt, windkracht 1, 20 °C

20-07-2018	8:00 – 10:00	Marterachtigen	Verzamelen gegevens, lokvoer vervangen, batterijen vervangen etc.	Bewolkt, windkracht 2, 22 °C
02-08-2018	23:45 – 02:00	Vleermuizen	Nachtzwermen	Vrijwel onbewolkt, windkracht 1, 21 °C
03-18-2018	11:30 – 14:00	Marterachtigen	Verzamelen gegevens en weghalen van materialen	Onbewolkt, windkracht 1, 25°C
21-08-2018	21:45 – 02:00	Vleermuizen	Paarverblijfplaatsen en nachtzwermen	Onbewolkt, windkracht 1, 21°C
10-09-2018	21:00 – 23:10	Vleermuizen	Paarverblijfplaatsen	Onbewolkt, windkracht 2, 16°C

4 Resultaten

4.1 Algemeen

Binnen het projectgebied zijn de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en rosse vleermuis waargenomen. Kleine marterachtigen zijn niet waargenomen, wel de steenmarter. Per onderzochte functie wordt het gebruik van het projectgebied nader toegelicht. In bijlage 1 zijn de resultaten van het onderzoek op kaart weergegeven.

4.2 Kleine marterachtigen

Het onderzoek met de cameraval in het veld heeft waarnemingen van meerdere huiskatten en de steenmarter opgeleverd.

De wezelcamera heeft individuen van de huisspitsmuis en bosmuis vastgelegd. In het projectgebied zijn geen kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) waargenomen. Er zijn zowel prooidieren als geschikt habitat aanwezig voor kleine marterachtigen binnen het projectgebied. In de directe omgeving van het projectgebied is daarnaast veel geschikt habitat aanwezig voor kleine marterachtigen.

4.2.1 'Grote' marterachtigen

In het projectgebied zijn geen kleine marterachtigen aangetroffen. Op de cameraval is wel de steenmarter waargenomen. Deze soort heeft zijn verblijfplaats in de opslagschuur waar potgrond is opgestapeld (figuur 4.1). De steenmarter is tijdens een vleermuisronde (22-06-2018) gravend waargenomen in de opbergschuur en hier is onder de houten pallet een opening te zien. Na deze waarneming is het dier niet meer terug gezien in de schuur. De steenmarter heeft hoogstwaarschijnlijk meerdere verblijfplaatsen in deze omgeving.

Figuur 4.1. Resultaten marteronderzoek in het projectgebied (rood omkaderd).

4.3 Vleermuizen

4.3.1 Zomer- en kraamverblijfplaatsen

In het projectgebied zijn geen kraamverblijven of zomerverblijven aangetroffen. Gedurende de inventarisaties in het kraamseizoen zijn in de directe omgeving van het projectgebied foeragerende en overvliegende individuen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis waargenomen. Er is geen binding met de aanwezige bomen of bebouwing geconstateerd in deze periode. Daarnaast zijn drie foeragerende individuen van de laatvlieger waargenomen en eenmalig een overvliegende rosse vleermuis (zie bijlage 1). Tijdens het ochtendbezoek van 22 juni 2018 zijn daarnaast slechts drie gewone dwergvleermuizen waargenomen, welke slechts het projectgebied passeerden.

4.3.2 Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen

Tijdens de inventarisaties in het paarseizoen zijn in de directe omgeving van het projectgebied twee paarverblijven van de gewone dwergvleermuis geconstateerd. Aan de entree van het tuincentrum staat een hoge hoekwoning waar net onder het raamkozijn een kier werd aangetikt.

Daarnaast is een zeer actief baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen ter hoogte van de Burgemeester Passtoorsstraat 8. Beide gebouwen vallen niet in het projectgebied. In het projectgebied zelf is sporadisch een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen aan de noordkant van het projectgebied, maar deze toonde geen binding met bebouwing in het projectgebied.

4.3.3 Winterverblijfplaatsen

Tijdens de inventarisaties gedurende het paarseizoen zijn geen zwermactiviteiten van vleermuizen waargenomen die duiden op een massawinterverblijfplaats. De gebouwen in het projectgebied zijn daarnaast niet in gebruik en worden in de winter niet verwarmd. Door de vele betere alternatieven in de omgeving en de vervallen staat van enkele gebouwen in het projectgebied, in combinatie met de bevindingen uit het nader onderzoek zijn winterverblijfplaatsen uitgesloten.

4.3.4 Vliegroutes en foerageergebieden

Gedurende alle inventarisatierondes zijn in het projectgebied een aantal foeragerende individuen van de gewone en ruige dwergvleermuis waargenomen. Deze maken sporadisch in de nacht gebruik van het projectgebied. Het projectgebied is van klein belang als foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Er zijn periodes van ongeveer 25 minuten zonder aanwezige vleermuizen geweest en foeragerende dieren bleven nooit langer dan een aantal minuten. Ondanks het vele groen, middenin een woonwijk, wordt het projectgebied weinig gebruikt door vleermuizen.

5 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de in hoofdstuk 4 uiteengezette bevindingen getoetst aan de Wet natuurbescherming en wordt aangegeven of er een noodzaak is om een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

5.1 Kleine Marterachtigen en de steenmarter

Kleine marterachtigen en de steenmarter vallen onder artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Voor deze soorten zijn daarom een aantal verbodsbepalingen opgelegd. Voor de soorten onder artikel 3.10 geldt echter, in tegenstelling tot soorten vallend onder artikel 3.5, geen verbod op het verstoren van de soort.

Kleine marterachtigen hebben geen leefgebied in het plangebied. Naast de waarneming van de steenmarter werden ook zeer veel katten aangetroffen op de camera. Deze hebben mogelijk invloed op het voorkomen van de kleinste marterachtigen (wezel en hermelijn). Voorkomen van kleine marterachtigen is uitgesloten en vervolgstappen zijn niet aan de orde op bunzing, hermelijn en wezel.

Steenmarter

Van de steenmarter (vermeld in artikel 3.10 Wnb, onderdeel A) is gebleken dat de soort een verblijfplaats heeft in het plangebied. Als gevolg van het voornemen ter plaatse zal het gebied heringericht worden. De verblijfplaats verdwijnt voor de soort. Dit is strikt gezien in de Wet natuurbescherming een overtreding van de in artikel 3.10 genoemde verbodsbepaling (lid 1b). Echter betekent dit niet dat een ontheffing in het kader van de Wnb aangevraagd hoeft te worden. Er kan namelijk gewerkt worden met een goedgekeurde gedragscode.

In de Wet natuurbescherming geldt dat gewerkt kan worden middels een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode. Vooralsnog geldt dit voor soorten waarbij onder de voormalige Flora- en faunawet ook gewerkt kon worden middels een gedragscode. Voor de steenmarter is dit het geval.

Er kan in het geval van de steenmarter gebruik worden gemaakt van de wettelijke vrijstelling, mits gehandeld wordt volgens een goedgekeurde Gedragscode. Zodoende wordt schade aan (lokale) populaties van beschermde dieren en planten voorkomen. Een ontheffing Wnb (soortbescherming) voor de werkzaamheden die betrekking hebben op (leefgebied van) de steenmarter is dan niet aan de orde. Om effecten te voorkomen dient buiten de kwetsbare periode (circa maart – augustus) van de steenmarter te worden gewerkt.

5.2 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen van vleermuizen. Waarnemingen van vleermuizen in het plangebied waren vrijwel altijd van korte duur en de dieren toonde geen binding met de gebouwen. De leegstaande gebouwen in het projectgebied zijn mogelijk ongeschikt doordat deze niet in gebruik zijn (koud) en veel tocht bevatten. De gebouwen in het noordwesten van het projectgebied zijn daarnaast volledig dichtgegroeid en daarmee onbereikbaar geworden voor vleermuizen. Ook hier is geen binding waargenomen van vleermuizen tot de gebouwen. Het meest geschikte gebouw als verblijfplaats is het leegstaande

pand aan de entree van het tuincentrum. Echter, de passerende vleermuizen toonde ook hier geen binding met het gebouw.

Foerageergebied

Foerageergebied is beschermd als het van essentieel belang is voor het in stand houden van een vaste verblijfplaats.

Het aangetroffen foerageergebied is voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis van klein belang. Het projectgebied wordt door een klein aantal individuen van deze soorten benut als foerageergebied. Het projectgebied vormt slechts een beperkt onderdeel van het aanwezige foerageergebied in de directe omgeving. Door de werkzaamheden zal slechts een beperkt deel van dit foerageergebied negatieve effecten ondervinden. Aangezien in de omgeving voldoende kwalitatief beter of gelijkwaardig foerageergebied aanwezig is kunnen effecten op essentieel foerageergebied van vleermuizen uitgesloten worden.

Daarnaast wordt ook de toekomstige situatie geschikt als foerageergebied. Belemmeringen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn wat betreft het foerageergebied van vleermuizen niet aan de orde.

Vliegroute

Een vliegroute kan als essentieel worden beschouwd, wanneer geen alternatieven in de omgeving aanwezig zijn en de elementen van essentieel belang zijn om vanuit een verblijfplaats naar foerageergebied te geraken.

In het projectgebied zijn dergelijke vliegroutes niet aanwezig. Daarnaast zijn dichtbij het projectgebied bomenrijen aanwezig langs het kanaal de 'Boven Mark', welke als alternatieve vliegroute gebruikt kunnen worden. Slechts enkele keren zijn passerende vleermuizen waargenomen langs het tuincentrum en de daarnaast groeiende bomen. Binnen het projectgebied zijn geen duidelijke intensief gebruikte vliegroutes aangetroffen. Tevens wordt opgemerkt dat ook in de toekomstige situatie natuurlijke lijnvormige landschapselementen blijven bestaan. Effecten op essentiële vliegroutes van vleermuizen kunnen worden uitgesloten.

6 Conclusie

6.1 Conclusie

Marterachtigen

Kleine marterachtigen zijn in het projectgebied niet waargenomen en het gebied is mogelijk te verstoord om een leefgebied te vormen. Wel is de steenmarter aangetroffen. De soort heeft een verblijfplaats onder de houten pallets in de opbergschuur waar potgrond wordt bewaard. Voor het verwijderen van deze verblijfplaats dient gewerkt te worden conform de goedgekeurde gedragscode.

Vleermuizen

Uit nader onderzoek conform het Vleermuisprotocol 2017 blijkt dat in het projectgebied geen verblijfplaatsen aanwezig zijn van vleermuizen. Daarnaast wordt het gebied incidenteel gebruikt als foerageergebied door de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Het projectgebied is echter geen essentieel foerageergebied en dus zijn negatieve effecten uitgesloten. Vervolgstappen voor vleermuizen zijn niet aan de orde.

6.2 Advies en vervolgstappen

In het nieuwe ontwerp wordt geadviseerd om een alternatieve verblijfplaats te creëren voor de steenmarter. Ondanks het negatieve imago van het dier draagt de steenmarter wel bij aan een effectieve ongediertebestrijding. Mogelijkheden om het leefgebied voor de steenmarter in te richten is het behouden van groenstructuren, verbindingzones en nestkasten (zie Figuur 6.1).

Figuur 6.1. Nestkast voor boom- en steenmarter. Bron: Vivara, 2018.

Het aanbrengen van een alternatieve nestkast kan ook bijdragen aan zorgplicht en indien deze wordt geplaatst kan deze worden benoemd en omschreven in het plan.

7 Bronnen

Antea Group, 2017. Natuurtoets Fietsverbinding Moerdijk - Zevenbergen. Definitief 8 mei 2017.

BIJ12, 2017a. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12, 2017b. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017.

Bouwens S., 2017. Concept Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming. Bureau van de Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

Overig:

NDFF

www.globespotter.cyclomedia.com

www.krnwtr.nl/hoogtekaart-van-nederland

www.ravon.nl

www.zoogdierverseniging.nl

www.vivara.nl

Bijlage I: Locaties waargenomen soorten

Legenda

- Ruige dwergvleermuis passerend
- Passerende rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis
- Gewone dwergvleermuis foeragerend
- Baltsende gewone dwergvleermuis

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.